

[Undervisningsministeren.]

ligvis indordnes under det hovedsynspunkt, som hedder taknemligheden overfor en stort set enstemmig tilslutning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Hougaard: Jeg skal foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om rigsretten.

(Første behandling findes i tidenden sp. 805; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 205).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, de stillede ændringsforslag og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (K. Axel Nielsen): Som det fremgår af betænkningen, har udvalget afholdt 3 møder og herunder haft samråd med den højtærede justitsminister. Udvalget har afgivet enstemmig indstilling om vedtagelse af lovforslaget med 9 ændringsforslag, der er stillet af ministeren og tiltrådt af udvalget.

Forinden jeg gennemgår de enkelte ændringsforslag, må jeg med beklagelse gøre opmærksom på en fejl i bilag 1 til betænkningen, idet der på side 3 under nr. 12 ad § 52 står „afløses“; det skal være „afhøres“.

Fejlen skyldes ikke trykkeriet, og den burde have været rettet under korrekturlæsningen.

Endvidere ønsker jeg at henlede opmærksomheden på, at henvisningen til ændringsforslagene i justitsministerens svarskrivelse — bilag 2 — kan misforstås. Der er sket det, at der efter denne skrivelser modtagelse er stillet et ændringsforslag til § 27, og dette ændringsforslag er rykket ind i rækken af ændringsforslag som nr. 3. Derved bliver de følgende numre forrykket med et nummer. Der bør derfor i bilag 2, side 5, ad 9 ad § 31 sættes et (4) efter ordene „nr. 3“; på lignende måde et (5) efter „nr. 4“ i stykket ad 10 ad § 32, et (6) efter „nr. 5“ i stykket ad 12 ad § 52, et (7) efter „nr. 6“ i stykket ad 13 ad § 60 og endelig et (9) efter „nr. 8“ i stykket ad 14 ad § 74. Jeg beklager disse fejl og håber, at det udvalg, som har behandlet lovforslaget og venteligt vil få det tilbage til ny behandling, inden tredje behandling vil drage omsorg for at få disse fejl rettet.

Løvrigt skal jeg vedrørende de enkelte ændringsforslag bemærke følgende:

Udvalget har ment, at en for rigsretten tiltalt bør have adgang til at få også en ikke-sagfører beskikket som forsvarer. Den højtærede justitsminister er enig heri og har stillet ændringsforslag nr. 1 til § 14, der imødekommer udvalgets synspunkt. Det vil vel i praksis kunne forekomme, at den tiltalte ønsker sit forsvar overdraget til en politiker, der i visse rigsretssager har særlige forudsætninger for at kunne udføre forsvaret. Rigtigheden heraf har lovforslaget erkendt, idet enhver mand eller kvinde, der er valgbar til folketinget, kan anvendes som forsvarer, men altså kun som valgt forsvarer, for så vidt det ikke drejer sig om en sagfører. Efter ændringsforslaget kan altså enhver mand eller kvinde, der er valgbar til folketinget, beskikkes som forsvarer.

Ændringsforslag nr. 2 til § 23 er alene en sproglig rettelse og giver ikke anledning til omtale.

Ændringsforslag nr. 3 til § 27, stk. 1 og 2, tilsigter en ikke uvigtig realitetsændring i

[K. Axël Nielsen.]

lovforslaget. Ifølge dettes § 27 skal foreløbige undersøgelseshandlinger kunne foretages ikke alene af vedkommende underretsdommer, men også af en anden dertil egnet person. Udvalget har været betænkeligt ved en sådan ordning, der ikke synes at yde helt tilstrækkelig garanti for, at foreløbige undersøgelser foretages så korrekt og objektivt som ønskeligt. Dette gælder så meget mere, som foreløbige undersøgelser under visse omstændigheder kan spille en vigtig rolle ved sagens behandling. Til dokumentation heraf skal jeg citere §§ 50 og 55. § 50 lyder således:

„Er der sket foreløbig afhøring af tiltalte, bliver udskriften heraf kun at oplæse i rigsretten, forsåvidt tiltalte udebliver, vægrer sig ved at give svar angående forhold, hvorom han har afgivet forklaring under den foreløbige afhøring, eller benægter, hvad han under denne har tilstået.“

Og i § 55 står der:

„Parterne fremlægger de bevisførelsen vedkommende genstande og lader ved retsskriveren oplæse af sagens dokumenter, hvad de finder fornødent. Vidneforklaringer, som er afgivet under en foreløbig undersøgelse, oplæses ikke, medmindre vidnets udsagn i rigsretten står i modstrid dermed, eller dets indstævning for rigsretten er undladt efter dennes bestemmelse eller ikke har kunnet iværksættes, eller vidnet er udeblevet, og der ikke af den grund er fundet anledning til at udsætte sagen, indtil vidnet personlig kan møde.“

Særlig dette sidste forhold, at vidnet er udeblevet, i hvilket tilfælde den under en foreløbig vidneundersøgelse afgivne vidneforklaring kan oplæses, giver anledning til betænkelighed, når den vidneforklaring, der oplæses, ikke er afgivet under sædvanlige judicielle garantier. Efter forhandling med justitsministeren er der da også opnået enighed om, at foreløbige undersøgelser kun skal kunne foretages af underretsdommeren, og i overensstemmelse hermed foreslås § 27, stk. 1 og stk. 2, ændret.

I lovforslaget § 31 er der fastsat en frist for forsvareren på i reglen ikke over 14 dage til at gøre sig bekendt med det af anklageren fremlagte materiale, medens

det for anklagerens vedkommende er bestemt i § 35, stk. 2, at han skal have en passende udsættelse — uden angivelse af nogen frist — til at gøre sig bekendt med forsvarerens materiale. Ændringsforslag nr. 4 til § 31 tilsigter blot det naturlige at stille forsvarer og anklager lige. Den højtærede justitsminister har også på dette punkt accepteret udvalgets synspunkt — han gør det udfra hensynet til, at retten har adgang til at forhindre en eventuel forhalingstaktik fra forsvarerens side.

I § 32, sidste punktum, er det bestemt, at den forsvarer, som retten beskikker i tilfælde af, at tiltalte udebliver, kan tilsiges med aftens varsel. Da denne bestemmelse vil kunne virke helt urimeligt, foreslås det ved ændringsforslag nr. 5, at den udgår.

Ændringsforslag nr. 6 til § 52 er alene en sproglig rettelser, idet ordene „tages for“ foreslås erstattet med ordet „afhøres“, der efter udvalgets opfattelse lyder bedre.

Ved ændringsforslag nr. 7 til § 60 påbydes det, at forklaringer, afgivet for rigsretten, skal oplæses og vedtages, hvilket stemmer med reglen i retsplejelovens § 824. Udvalget har drøftet, om der bør indføres pligt til, at der enten tages stenografisk referat af forhandlingerne i rigsretten, eller at man lader forhandlingerne optage på stålband. Man har imidlertid ikke ønsket at stille ændringsforslag herom, idet udvalgets medlemmer er enige med justitsministeren om, at det bør overlades til rigsretten selv at bestemme, hvorvidt og i hvilket omfang sådanne foranstaltninger bør iværksættes.

Det vigtigste af de stillede ændringsforslag er efter min opfattelse ændringsforslag nr. 8 til § 68, der imødekommer udvalgets ønske om, at rigsretten efter samme regler som Højesteret skal lade de forskellige opfattelser komme til udtryk i dommen, således at også mindretallets resultat og dets begrundelse heraf kan ses af dommen. Også mindretallets votum kan jo være vejledende ved fremtidig fortolkning af rigsrettens afgørelser.

Angående ændringsforslag nr. 9 til § 74, der fjerner bestemmelsen om, at anklager og forsvarer for at få tilkendt salær udtrykkeligt skal nedlægge påstand herpå, er kun at sige, at lovforslaget herved bringes i overensstemmelse med retsplejeloven.

[K. Axel Nielsen.]

Jeg skal ikke trætte med at gennemgå de øvrige spørgsmål, der har været rejst under udvalgets forhandlinger, og som udvalget har stillet den højtærede justitsminister — herom tillader jeg mig at henviser til bilag 1 og bilag 2, indeholdende henholdsvis spørgsmål og svar.

I anledning af den bemærkning, som det ærede medlem hr. Viggo Starcke fremsatte under lovforslagets første behandling, om, at bestemmelsen i loven af 1939 om, at forsvareren skal varetage sin mandants interesser, er strøget i det foreliggende lovforslag, skal jeg bemærke, at udvalget anser bestemmelsen for overflødig. Denne forsvarerens pligt er helt selvfølgelig, og henvisningen i § 77 til retsplejeloven må være tilstrækkelig.

Endelig må jeg oplyse, at folketingets sekretariat efter betænkningens afgivelse har henledt opmærksomheden på, at lovforslagets § 2 er uklar, idet der savnes bestemmelse om, hvorvidt den omstændighed, at et valgt medlem af rigsretten bliver ude af stand til at fungere, skal medføre suppleringsvalg, eller om stedfortræderen i så fald skal fungere i resten af valgperioden. Dette spørgsmål vil det nok være nødvendigt at drøfte i udvalget før lovforslagets tredje behandling.

Ligeledes har sekretariatet henledt opmærksomheden på en sproglig fejl i ændringsforslag nr. 3 til § 27, stk. 2, hvor der i næstsidste linie står „han“; der skal naturligvis stå „den“.

Ærede medlemmer finder måske, at meget af det, jeg her har anført, er petitesser; men det er jo ikke hver dag, vi laver lov om rigsretten. Resultatet af vort arbejde skal derfor gerne være således, at det kan stå for eftertidens kritik.

Må jeg sluttelig takke den højtærede justitsminister for den forhandlingsvilje og forståelse, der er vist udvalget under dets arbejde.

Hermed skal jeg på udvalgets vegne anbefale de stillede ændringsforslag og lovforslaget til vedtagelse.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker udvalget for det arbejde, der er udført. Jeg er enig i de stillede ændringsforslag, og jeg er også enig med det ærede

medlem om, at den vigtigste ændring vel er den, der sker i § 68.

Der kan også være anledning til at fremhæve ændringen til § 27. I og for sig mente jeg, at det oprindelige forslag måske var det rigtigste; men jeg kan meget vel forstå de betragtninger, der har ført udvalget til at foretrække den affattelse, der vil blive resultatet, hvis ændringsforslaget vedtages.

Hvad angår det notat, der er modtaget fra folketingets sekretariat, kan det vil være rigtigt, at man må have klaret spørgsmålet om, hvad der skal ske, dersom et medlem afgår ved døden eller bliver ude af stand til at fungere. På den anden side synes jeg ikke, det er udpræget nødvendigt, fordi jeg tror, det ligger i sagens natur. Men da vi iøvrigt har gjort denne lov så udførlig, som tilfældet er, skal jeg ikke rette indvendinger imod, at man kommer med en sådan tilføjelse, men må henstille, om man ikke i så fald kunne blive enig om at vælge alternativ 2, fordi jeg ikke finder det rigtigt at indføre en ordning med suppleringsvalg, som jo dog ikke er forudsat i grundloven. Læser man grundlovens § 59 og § 5 i forslag til lov om rigsretten, må man komme til den opfattelse, at der ikke bør indføres suppleringsvalg. Spørgsmålet er ikke stort, men jeg henstiller, at man under udvalgsbehandlingen søger at blive enig om at vælge alternativ 2.

Den anden bemærkning, som er gjort af folketingssekretariatet, er jeg helt enig i.

Jeg takker udvalget for det arbejde, der er udført, og anbefaler lovforslaget med de nu stillede ændringsforslag til fortsat velvillig behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1—13, ændringsforslag nr. 1, § 14, således ændret, §§ 15—22, ændringsforslag nr. 2, § 23, således ændret, §§ 24—26, ændringsforslag nr. 3, § 27, således ændret, §§ 28—30, ændringsforslag nr. 4, § 31, således ændret, ændringsforslag nr. 5, § 32, således ændret, §§ 33—51, ændringsforslag nr. 6, § 52, således ændret, §§ 53—59, ændringsforslag nr. 7, § 60, således ændret, §§ 61—67, ændringsforslag nr. 8, § 68, således ændret, §§ 69—73, ændringsforslag nr. 9, § 74, således ændret, og §§ 75—78 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter overgangen til tredje behandling går lovforslaget i henhold til forretningsordenens § 7, stk. 7, til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 4. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om oprettelse af et pædagogisk institut.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

Mødet hævet kl. 15⁵.

60. møde.

Torsdag den 4. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af 3. februar meddeler indenrigs- og boligministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring og forlængelse af lov nr. 210 af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigs- og boligministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov vedrørende personlig skat til kommunen,

forslag til lov om ændring af loven om indkomstskat til Københavns kommune m. m.,

forslag til lov om udøvelse af tandlægevirksomhed,

forslag til lov om ændring i lægeloven og

forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

I skrivelse af 3. februar meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om undladelse af at foretage opkrævning af de i loven om ordning af afløbsforholdene ved Ringkøbing fjord m. m. omhandlede lodsejerbidrag.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for handel, industri og søfart, at hun ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i helligdagsloven og

forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje af 11. april 1916. (Oprettelse af retskreds nr. 7: Hørsholm birk, oprettelse af et yderligere dommerembede i retskredsene nr. 38: Odense købstad, og nr. 86: Esbjerg købstad m. v., samt nedlæggelse af retskreds nr. 91: Nørre Rangstrup og Hviding herreder).

I skrivelse af dags dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om tilskud af statskassen til Ny Carlsberg Glyptotek og

forslag til lov om oprettelse af en statsskole i Rødovre.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigs- og boligministeren (Kjærboel): Jeg skal hermed tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring og forlængelse af lov nr. 210 af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser.

Ifølge byreguleringslovens § 19, stk. 2, skal loven forelægges til revision i folketingssamlingen 1953—54.

Ved rigsdagens behandling i 1949 af forslaget til byreguleringsloven etableredes en særlig forretningsgang for udarbejdelsen og